

Корчевська О. А.
СП-01, ФСП НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Лук'янчиков Є. Д., д.ю.н., професор

ОБ'ЄКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФУ У РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ

Поліграф (або детектор брехні) - цетехнічний засіб, який використовується при проведенні психофізіологічних досліджень для синхронної реєстрації параметрів дихання, серцево-судинної активності, електричного опору шкіри, з подальшим представленням результатів реєстрації цих параметрів в аналоговому або цифровому вигляді, призначеному для оцінки достовірності повідомленої інформації.

Іноді поліграф називають детектором брехні, хоч саме по собі це неправильно. Брехню, як таку детектор не виявляє. Все було б набагато простіше, якби у людини була унікальна ознака, яка б вказувала на брехню і на ніщо інше. Але, нажаль, такої ознаки немає. І хоч відношення до поліграфа є неоднозначним, всі сходяться до однієї думки: брехню, як таку, він не виявляє. Єдине, що він робить, - це вимірює інтенсивність проявів збудження вегетативної нервової системи, тобто фізичні зміни, що відбуваються через емоційне хвилювання людини.

Для того щоб виявити брехню, експерт порівнює показники діяльності вегетативної нервової системи, отримані під час нейтральних запитань (наприклад, «Сьогодні середа?», чи «Ви коли-небудь щось крали?») і під час «вирішаючих» питань (наприклад, «Ви украли майно у громадянина Н.?»). Підозрюваного визнають винним, якщо детектор при провокуючих питаннях показує підвищення діяльності нервової системи в порівнянні з нейтральними.

Перший практичний досвід з використання таких інструментів з метою виявлення брехні належить відомому італійському криміналісту Чезаре Ломброзо. При проведенні допиту підозрюваного у 1881 році він використав пристрій за допомогою якого на діаграму фіксувались зміни кров'яного тиску допитуваного, що дозволяло в подальшому проводити їх аналіз. У 1921 році американець Джон Ларсон сконструював сучасний прообраз поліграфа. Він одночасно реєстрував зміни артеріального тиску, пульсу і дихання.

Поліграфи за способом фіксації даних поділяють на два види:

- аналогові (перші або традиційні) – запис даних відбувається на діаграмному папері;

- цифрові (комп'ютерні або електронні) – запис здійснюється на електронні носії за допомогою персонального комп'ютеру.

Сучасний цифровий поліграф являє собою портативний персональний комп'ютер з сенсорним блоком та реєструючими датчиками. Сенсорний блок

призначений для зняття сигналів з датчиків, які реєструють параметри фізичних процесів, посилення і фільтрації сигналів від них та перетворення їх в цифровий код і подальшого виведення на комп'ютер.

Для реєстрації фізіологічних даних використовують такі датчики: верхнього і нижнього дихання; серцево-судинної активності; артеріального тиску і пульсу; електропровідності шкіри. Одночасний контроль даних фізіологічних процесів в ході допиту є обов'язковим: відповідно до існуючих міжнародних стандартів, виключення з-під контролю одного з цих процесів робить процедуру перевірки на поліграфі недостовірною.

У випадку ймовірної помилки у вимірах чи обробці даних може бути нанесений значний моральний та матеріальний збиток. Під час експертизи можуть бути не враховані різні фактори, що впливають на основні показники, наприклад: освіта поліграфолога – рівень освіти є основним фактором при проведенні психофізичних досліджень за допомогою поліграфа; помилкова інтерпретація результатів – при недотриманні експертом існуючих методик та принципів проведення досліджень даний фактор може призвести до помилки; упередження досліджуваної особи – вона може думати, що його знання правдиві, хоча насправді вони не відображають об'єктивної реальності; упередження поліграфолога – так як дані, отримані за допомогою поліграфа, можуть інтерпретуватися досить широко, то у випадку упередженості експерта по відношенню до досліджуваної особи, існує небезпека помилкового висновку.

Отже, враховуючи всі позитивні і негативні якості поліграфа, я вважаю, що такі дослідження повинні здійснюватися. Але поліграф не дає достовірної відповіді, про те що людина говорить не правду, він лише фіксує певні зміни у її фізіологічному стані. Тому такий вид експертизи не може бути основним доказом, але може допомогти експерту та слідчому дізнатися істину.